

עיונים בשפה וחברה

כתב עת אלקטרוני בין-תחומי

של האגודה הישראלית לחקר שפה וחברה

Israel Studies in

Language and Society

Interdisciplinary Electronic Journal of the

Israeli Association for the Study of

Language and Society

העורכים

תמי יאיר, המכללה האקדמית בית ברל והאוניברסיטה העברית בירושלים
רועי גפטר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

המייסדת והעורכת הראשונה

מלכה מוצ'ניק, המחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות, אוניברסיטת בר-אילן

העורכת בין השנים 2013–2025

עירית קופפרברג, המרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט

המערכת

עירית קופפרברג, המרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט
רוני הנקין, המחלקה ללשון העברית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
רון כוזר, החוג לשפה וספרות אנגלית, אוניברסיטת חיפה
מלכה מוצ'ניק, המחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות, אוניברסיטת בר-אילן
ענת סטבנס, החוג להכשרת מורים לאנגלית, המכללה האקדמית בית-ברל
אורה שורצולד, המחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות, אוניברסיטת בר-אילן

עורך לשון עברית: יצחק הילמן

עורכת לשון אנגלית: סנדרה פיין

התקנה והגהה: יצחק הילמן

מתחזקת האתר: מירב עוזיאל

מועצת המערכת

עלית אולשטיין, בית-הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית בירושלים
מוחמד אמארה, החוג לבלשנות אנגלית, המכללה האקדמית בית-ברל
אליעזר בן-רפאל, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת תל אביב
גונן דורי-הכהן, המחלקה לתקשורת, אוניברסיטת אמהרסט, מסצ'וסטס
גבריאל ויימן, החוג לתקשורת, אוניברסיטת חיפה
איילת כהן, החוג לתקשורת, המכללה האקדמית ע"ש דוד ילין
תמר כתריאל, החוג לתקשורת, אוניברסיטת חיפה
דב ספולסקי, המחלקה לאנגלית, אוניברסיטת בר-אילן
אילנה שוהמי, בית-הספר לחינוך, אוניברסיטת תל אביב
יוסף שטרית, החוג ללשון העברית, אוניברסיטת חיפה
אסתר שלי-ניומן, המחלקה לתקשורת ועיתונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים

עיונים בשפה וחברה הוא כתב העת של האגודה הישראלית לחקר שפה וחברה. זהו כתב עת רב-תחומי שפיט המופיע דרך קבע ומציע במה אקדמית לחוקרים העוסקים בלשונות המדוברות בישראל ומחקריהם נמצאים בממשק בין שפה לחברה. בכתב עת זה מתפרסמים מאמרים מתחומים כגון בלשנות, סוציולוגיה, אנתרופולוגיה, תקשורת, חקר השיח, חינוך ותרבות. כתב העת מקדם בברכה מאמרים המציעים חיבורים רב-תחומיים מן הבחינה התאורטית, האמפירית והתיאורית. בשנים האחרונות נוספו לתחומי הכתיבה הרב-תחומיים של "עיונים בשפה וחברה" מאמרים שמתמקדים בשיח ברשתות החברתיות, בהיבטים שונים של רב-מודליות ובשימושים בשפה פיגורטיבית. לעיתים כתב העת יוזם גיליונות מיוחדים המובילים לפרסום אסופות של מאמרים עדכניים בנושאים מגוונים, כגון "לדבר אחרי 7 באוקטובר", "תרגום בהקשר החברתי", "עברית ישראלית", "קול בחברה הישראלית העכשווית", "ויזואליזציה בשיח ובתקשורת במוסדות", "מחקר נרטיבי", "שפה ומיניות", "שיח פוליטי", "שיח קבוצות סמכותניות" ו"שיח מצוקה בחברה הישראלית".

Editors

Tami Yair, Beit Berl College and The Hebrew University of Jerusalem

Roey Gaftar, Ben-Gurion University of the Negev

Founder and First Editor

Malka Muchnik, Department of Hebrew and Semitic Languages, Bar-Ilan University

Editor 2013-2025

Irit Kupferberg, Levinsky-Wingate Academic Center

Editorial Board

Irit Kupferberg, Levinsky-Wingate Academic Center

Roni Henkin, Department of Hebrew Language, Ben-Gurion University

Ron Kuzar, Department of English Language and Literature, University of Haifa

Malka Muchnik, Department of Hebrew and Semitic Languages, Bar-Ilan University

Anat Stavans, Department of English, Beit-Berl Academic College

Ora Schwarzwald, Department of Hebrew & Semitic Languages, Bar-Ilan University

Hebrew Style Editor: Yitzhak Hilman

English Style Editor: Sandra Fine

Final text preparation and editing: Yitzhak Hilman

Site Maintainer: Merav Uziel

Advisory Board

Muhammad Amara, English Linguistics, Beit-Berl Academic College

Eliezer Ben-Refael, Sociology and Anthropology, Tel Aviv University

Ayelet Kohn, Communication Studies, David Yellin College of Education

Tamar Katriel, Communications, Haifa University

Gonen Dori-Hacohen, Department of Communication, University of Massachusetts, Amherst

Elite Olshtain, School of Education, The Hebrew University

Esther Schely-Newman, Journalism and Communications, The Hebrew University

Joseph Schetrit, Hebrew Language, Haifa University

Elana Shohamy, School of Education, Tel Aviv University

Bernard Spolsky, English Linguistics, Bar-Ilan University

Gabriel Weimann, Communications, Haifa University

Israel Studies in Language and Society, the official organ of the “Israel Association for the Study of Language and Society”, is an internet-based, interdisciplinary, peer-reviewed journal published on a regular basis, featuring research on the multiplicity of languages spoken in Israel at the interface between language and society. The journal welcomes articles in the fields of linguistics, sociology, anthropology, communication, education, translation, etc., as well as interdisciplinary articles written from theoretical, empirical, and descriptive points of view. The journal has also produced special issues on Speaking after October 7, Translation in Context, Voice in Contemporary Israeli Society, Visualization in Discourse and Communication, Narrative Inquiry, Language and Sexuality, Political Discourse, Authoritative Groups (cults), Troubles Talk, and Israeli Hebrew. In recent years, the journal has spurred the publication of articles on social media networks, multimodal discourse, and figurative language.

ISSN: 1565-9682

הכתובת להתקשרות: safa.hevra@gmail.com

כתובת האתר: <http://www.languageandsociety.co.il>

הגשת מאמרים

המאמרים וביקורות הספרים יישלחו בדואר אלקטרוני בלבד לכתובת המערכת:

safa.hevra@gmail.com

את ההנחיות להכנת מאמר אפשר למצוא בכתובת זו שבאתר כתב העת:

<http://www.languageandsociety.co.il>

אזכורים

"עיונים בשפה וחברה" מאוזכר במקומות אלו :

Linguistics Abstracts: <http://www.linguisticsabstracts.com>

MLA International Bibliography: <http://www.mla.org/bibliography>

ERIC – Education Research Information Center: <http://www.eric.ed.gov>

IBSS – International Bibliography of the Social Sciences:

<http://www.proquest.co.uk/en-UK/catalogs/databases/detail/ibss-set-c.shtml>

רכישה ומינוריים**לספריות ולמוסדות:**

185 דולר או 165 אירו או 650 שקלים.

גיליונות בודדים:

42 דולר או 38 אירו או 150 שקלים לגיליון.

לאנשים פרטיים (כולל הרשמה לאגודה):

42 דולר או 38 אירו או 150 שקלים לשנה.

אופן התשלום

למינויים על כתב העת ולרכישת גיליונות בודדים נא לפנות לחברת און טיים בע"מ.

דואר אלקטרוני: ontime@ontime.co.il

טלפון: 04-8405051

אתר החברה: <http://www.ontime.co.il>

ISSN: 1565-9682

Contact Address: safa.hevra@gmail.com

Site Address: <http://www.languageandsociety.co.il>

Submissions

To submit articles please see the Guidelines for Contributors at the following address:

<http://www.languageandsociety.co.il/>

Articles and book reviews should be sent only by electronic mail to the editorial address: safa.hevra@gmail.com

Indexing and Abstracting

Israel Studies in Language and Society is covered by the following services:

Linguistics Abstracts: <http://www.linguisticsabstracts.com>

MLA International Bibliography: <http://www.mla.org/bibliography>

ERIC – Education Research Information Center: <http://www.eric.ed.gov>

IBSS – International Bibliography of the Social Sciences:

<http://www.proquest.co.uk/en-UK/catalogs/databases/detail/ibss-set-c.shtml>

Subscription Rates

Libraries and Institutions:

185 USD or 165 EURO or 650 NIS per issue.

Single issues:

42 USD or 38 EURO or 150 NIS per issue.

Private Subscriptions (including Association's fee):

42 USD or 38 EURO or 150 NIS per year.

Payment Systems

For subscriptions and purchase of single issues contact On Time Ltd.

E-mail: ontime@ontime.co.il

Telephone: 04-8405051

Website: <http://www.ontime.co.il>

תוכן העניינים

11	דבר העורכים [עברית ואנגלית]	תמי יאיר ורועי גפטר
		מאמרים
14	"הריבוי המשלב": שילוב שיטות ניתוח שיח איכותניות בחקר אינטראקציה מקוונת מורכבת	עירית קופפרברג ורעות-חן גמליאל
26	מה בין שלטי המחאה בימי הרפורמה המשפטית ומלחמת חרבות ברזל ובין קיטוב בישראל	סיגל בן-רפאל גלנטי ואבי גבורה
52	לפני השבר ואחריו: שדות סמנטיים בנימוקי הבחירה בשמות פרטיים בעקבות מלחמת 7 באוקטובר	אושרי זיגלבוים
77	"אולי תעבירו את הכנסת לדובאיי": המלצות בתבנית "אולי + פועל בגוף שני בעתיד" בתגובות לפוסטים של פוליטיקאים בפייסבוק	הגר רפאל ופנינה שוקרון- נגר
98	איור כתרגום: שירי ביאליק לילדים כמקרה מבחן	רחל ויסברוד ואיילת כהן
125	חוזי מתרגמים כצוהר למעמד: ספריית פועלים בשנות הארבעים כמקרה מבחן	רינה גפן, זהר שביט (ז"ל) ורחל ויסברוד
	ראיונות עם חוקרים ישראלים	
139	ריאיון עם עירית קופפרברג (מראיינת: רמה מנור)	רמה מנור
		ספרים ועוד
152	משולחנה של עורכת מדור הביקורת [עברית ואנגלית]	רמה מנור
157	אורי טל, Muslim Shrines in Eretz Israel: History, Religion, Traditions, Folklore	עאמר דהאמשה
165	אדם רז ואסף בונדי, הלקסיקון של הברוטליות: מונחים מרכזיים ממלחמת עזה	יאיר יאסן
170	דנה אמיר, גלות הגוף המדבר	רות קרא-איוונוב קניאל
176	מרים סמט, החדש היה אצלנו: חינוכאים ושיח החינוך ביישוב היהודי 1880-1935	אבנר בן-עמוס
183	מירב ראובני, העברית מסמל למציאות: שיח על שפה מתחדשת	עדית שר
189		תקצירים באנגלית

Table of contents

Tami Yair and Roey Gafter	Editors' introduction [Hebrew & English]	11
	Articles	
Irit Kupferberg and Reut Chen Gamliel	"Integrative pluralism": Integrating qualitative discourse analytic methods in the analysis of complex digital interactions	14
Sigal Ben-Rafael Galanti and Avi Gvura	Protest signs during the judicial reform and the Swords of Iron War and their relationship to political polarization in Israel	26
Oshri Zighelboim	Before and after the catastrophe: Semantic fields in naming choice rationales after the War of October 7th 2023	52
Hagar Raphael and Pnina Shukrun-Nagar	"Maybe the Knesset should move to Dubai": Recommendations in the Hebrew construction of "Maybe + Future Verb" in comments on politicians' Facebook posts	77
Rachel Weissbrod and Ayelet Kohn	Illustrations as translation: Bialik's poems for children as a test case	98
Rina Gefen, Zohar Shavit and Rachel Weissbrod	Translators' contracts as a window to their status: <i>Sifriat Poalim</i> in the 1940s as a case study	125
	Interviews with Israeli Researchers	
Rama Manor	Interviews Irit Kupferberg [Hebrew]	139
	Books and More	
Rama Manor	From the desk of the section editor [Hebrew & English]	152
Amer Dahamshe	Uri Tal, Muslim shrines in Eretz Israel: History, religion, traditions, folklore	157

Yair Yassan	Adam Raz & Assaf Bondy, Lexicon of brutality: Key terms from the Gaza war [Hebrew]	165
Ruth Kara-Ivanov Kaniel	Dana Amir, Exile from speech [Hebrew]	170
Avner Ben-Amos	Szamet Miriam, We are the novelty: Jewish pedagogues and pedagogical discourse in Pre- State Israel 1880–1935 [Hebrew]	176
Idit Sher	Meirav Reuveny, Not just a symbol: The making of Modern Hebrew [Hebrew]	183
	Abstracts [English]	189

"הריבוי המשלב": שילוב שיטות ניתוח שיח איכותניות בחקר אינטראקציה**מקוונת מורכבת**

עירית קופפרברג ורעות-חן גמליאל

תקציר

מחקר איכותני עכשווי מבליט את תרומת חקר השיח המקוון האינטראקטיבי הכתוב להבנת ממדים חברתיים, פסיכולוגיים ותרבותיים של תקשורת אנושית. בתקשורת זו חסרות שפת גוף, הבעות פנים ופרוזודיה – המאפיינים האקוסטיים של התקשורת המספקים לחוקר השיח מידע חיוני על זהות המשתתפים ופעולות השיח האינטראקטיביות שהם מבצעים. היעדרם של רכיבים אלה בתקשורת מקוונת אינטראקטיבית כתובה יוצר מורכבות שניתן להתגבר עליה באמצעות עיקרון מתודולוגי שנקרא "ריבוי משלב". לפי עיקרון זה, על החוקר לשלב כמה שיטות ניתוח איכותניות שעשויות לסייע לו להתגבר על המורכבות ולהאיר את המשמעות הנבנית באינטראקציה.

המאמר יתמקד בהגדרת, המחשת והערכת עיקרון זה בניתוח נתונים מקוונים מורכבים. במסגרת התיאורטית יוצגו הגישות התיאורטיות שעליהן נשענות השיטות שיוצגו במאמר לצורך המחשת העיקרון. בחלק המתודולוגי נתייחס למסד הנתונים שממנו שאבנו את הדוגמאות שנציג להמחשת היישום של העיקרון, ונתאר בקצרה את השיטות שנשתמש בהן, המבוססות על הגישות שיוצגו בחלק התיאורטי. לאחר מכן נמחיש את ניתוח השיח באמצעות דוגמאות הלקוחות מפרויקט מחקרי עכשווי שמתמקד בתקשורת מקוונת של הורים ומורים בזמן משבר. לבסוף נסכם את היתרונות והחסרונות של ניתוח זה.

מילות מפתח: חקר השיח, שילוב שיטות איכותניות, אינטראקציה כתובה מקוונת, חקר הרצף, שפה פיגורטיבית

מה בין שלטי המחאה בימי הרפורמה המשפטית ומלחמת חרבות ברזל

ובין קיטוב בישראל

סיגל בן-רפאל גלנטי ואבי גבורה

תקציר

מאמר זה בוחן את הזיקה בין שיח פופוליסטי חדש לדפוסי השיח במחאת המרכז-שמאל בישראל באמצעות ניתוח נוף לשוני של שלטי מחאה בשני אירועים מכוננים: המאבק נגד הרפורמה המשפטית של ממשלת נתניהו השישית (2023) והמחאות בימי מלחמת חרבות ברזל (2023–2024). נקודת המוצא היא כי שלטי מחאה המופיעים במרחב הציבורי ומתועדים בהקשרים תקשורתיים רחבים משמשים זירה מרכזית לביטוי עמדות פוליטיות ולבניית זהות קולקטיבית. מחקרים עדכניים על שילוט מחאה בישראל מראים ששלטים ביצירה עצמית משקפים דינמיקות חברתיות ופוליטיות רחבות (אייילי וקטקוֹ-אייילי, 2025). מחקר זה מבקש להוסיף לדיון זה בחינה של האופן שבו דפוסי השיח המופיעים בשלטים מתכתבים עם תבניות רטוריות המזוהות בספרות עם סגנון פופוליסטי.

שאלת המחקר היא כיצד מתבטא השיח המחאתי בשלטי ההפגנות ובאיזו מידה ניתן לזהות בו מאפיינים רטוריים המזוהים עם לוגיקה פופוליסטית. המחקר מתמקד בניתוח שיח כפי שהוא מתבטא בשלטים עצמם ואינו בוחן השפעה אמפירית על קהלים או הפצה דיגיטלית. קורפוס המחקר כולל עשרות שלטים שצולמו בהפגנות ובאירועי מחאה. השלטים נותחו בניתוח איכותני-תמטי המשלב קריאה של המלל לצד בחינת טיפוגרפיה, צבעים וסימבוליקה חזותית.

הממצאים מצביעים על תמות מרכזיות בשני האירועים: הצלת הדמוקרטיה, מאבק בשחיתות, שימוש בסמלים לאומיים, דרישה לאחריות שלטונית, סיום המלחמה והשבת החטופים. לצד ביטויים של קיטוב אידיאולוגי לגיטימי במסגרת מאבק דמוקרטי נכרות גם תבניות רטוריות דיכטומיות, כגון הבחנה חדה בין "אנחנו" ל"הם" ודה-לגיטימציה של הנהגה פוליטית. ממצאים אלו אינם מעידים על השפעה סיבתית של השלטים על הקיטוב בישראל אלא על כך שגם שיח מחאה פרודמוקרטי עשוי לאמץ רכיבים רטוריים המזוהים בספרות עם סגנון פופוליסטי וכך להשתלב בדינמיקה רחבה של קיטוב פוליטי המעב על בינוי סולידריות ותהליכים דמוקרטיים.

מילות מפתח: שיח פופוליסטי חדש, קיטוב, נוף לשוני, מחאה, שלטים

לפני השבר ואחריו: שדות סמנטיים בנימוקי הבחירה בשמות פרטיים בעקבות מלחמת 7 באוקטובר

אושרי זיגלבוים

תקציר

שינויים בדפוסי בחירת השמות הפרטיים בחברה מסוימת מבטאים שינויים חברתיים-תרבותיים באותה החברה. מלחמת 7 באוקטובר 2023 הייתה נקודת שבר רבת השלכות על החברה הישראלית, ומכאן ההנחה כי היא תשפיע גם על בחירת שמות פרטיים ליילודים בישראל. המחקר מתבסס על ההנחה כי חקירה של שדות סמנטיים משקפת תפיסות חברתיות של קהילות דוברים בזמן נתון ואת השינויים החלים בהן. המחקר כלל ניתוח תוכן של 96 רשומות (פוסטים) באינסטגרם, ובהם נימוקי בחירה בשמות פרטיים של יילודים בשנים 2020–2024. מממצאי המחקר מתגלה שינוי בתוכן השדות הסמנטיים העולה מנימוקי ההורים לבחירת שמות יילודים בישראל לפני מלחמת 7 באוקטובר ואחריה. ברובד עמוק יותר שינוי זה חושף מעבר מהזדהות גלובלית ומהזדהות אינטגרטיבית להזדהות לאומית ישראלית מתבדלת. חשיבותו של המחקר נעוצה ביכולתו להצביע על שינויים שחלו בעקבות מלחמת 7 באוקטובר ולבחון את השפעות העומק של מלחמה זו על הזדהויות ההורים, כפי שהן משתקפות בנימוקי הבחירה בשמות ילדיהם.

מילות מפתח: שמות פרטיים, שדות סמנטיים, הזדהויות, מלחמת 7 באוקטובר

"אולי תעבירו את הכנסת לדובאי": המלצות בתבנית "אולי" + פועל בגוף שני בעתיד בתגובות לפוסטים של פוליטיקאים בפייסבוק

הגר רפאל ופנינה שוקרון-נגר

תקציר

המאמר בוחן את הפונקציות הפרגמטיות של התבנית **אולי** + **פועל בגוף שני בעתיד** בתגובות לפוסטים של פוליטיקאים בפייסבוק בשנים 2020–2021. תבנית זו משמשת לביצוע פעולות דיבור שונות – בעיקר המלצות, הצעות ובקשות – שכמו פעולות דירקטיביות אחרות מאיימות אף הן על האוטונומיה של הנמען. מחקרים שנעשו בעבר הראו ש"אולי" עשויה לרכז איום זה, אף כי במקרים מסוימים היא דווקא מגבירה אותו.

המאמר יתמקד במקרים שבהם התבנית משמשת לביצוע המלצה – פעולת דיבור שעיקרה ניסיון להביא את הנמען לבצע פעולה שלתפיסת הדובר תועיל לו, ושהיקריותה בקורפוס הנידון מעניינות במיוחד מבחינה רטורית. טענתנו היא שבתגובות שנבחנו "אולי" משמשת בעיקר להגברת האתגור של הנמען, וכי הפונקציות שהיא ממלאת קשורות הן לטיבה של פעולת הדיבור והן לשני מאפיינים של נמעני ההמלצה: השאלה אם הם פוליטיקאים או מגיבים אחרים והקרבה או הריחוק האידיאולוגיים בינם לבין הדוברים.

נמצא שהמלצות למגיבים מאותו מחנה פוליטי נוטות להיות מועילות, מתונות ומקרבות, ו"אולי" משמשת בהן אסטרטגיה של ריכוך. לעומת זאת המלצות למגיבים מהמחנה היריב והמלצות לפוליטיקאים באשר הם נוטות להיות ביקורתיות ועוקצניות ולעיתים אף כלל לא מועילות, ובמקרים אלה "אולי" משמשת להגברת אפקט האתגור. עוד נמצא שכאשר ההמלצה אירונית, אפקט האתגור של "אולי" חזק במיוחד.

מילות מפתח: המלצה, אולי, פייסבוק, ריכוך, אתגור, אירוניה

איור כתריום: שירי ביאליק לילדים כמקרה מבחן

רחל ויסברוד ואיילת כהן

תקציר

מטרת הדיון לבחון באמצעות כלים מתורת התרגום כיצד אוירו שירי הילדים של ביאליק בימי חייו ועד ימינו. נקודת המוצא לדיון – בעקבות רומאן יאקובסון – היא ראיית התרגום הבין-סמיוטי כאחת מצורות התרגום. הממשק בין איור כתריום ובין תרגום בין-לשוני נדון על פי גישות הרואות בתרגום פרשנות (ג'ורג' סטיינר), ייצור משמעות (לורנס ונוטי) ומטונימיה (מריה טימוצ'קו). מאפיין ייחודי של איור כתריום הוא שהמקור והתרגום מופיעים בכפיפה אחת ללא תלות בסדר היווצרותם, וכך נרקמים ביניהם יחסי-גומלין הגלויים לקורא. לאחר שנעמוד על ציפיותיו של ביאליק מהאיור נדון בחמישה מהשירים שהעמידו בשעתם דגם לשירת ילדים עברית, ומשכנסו לקנון אוירו שוב ושוב: "פֶּרֶשׁ", "נדנדה", "קן ציפור", "שתי בנות" ו"עציץ פרחים". האיורים המוקדמים, שנוצרו בימי חייו של ביאליק על ידי תום זיידמן-פרויד ונחום גוטמן, ייבחנו מול האיורים של אורה איתן, אלונה פרנקל ובתיה קולטון – אומניות בנות-זמננו שפעלו במשורר מתחושת השליחות של ביאליק ומההנחיות שנהג לתת למאיירים. במוקד ההשוואה יעמדו היחס בין המקומי לאוניברסלי ותפיסת העולם האומנותית של המאיירים השונים.

מילות מפתח: תרגום, פרשנות, ייצור משמעות, מטונימיה, שירי ביאליק לילדים, איורים

מוקדש לזכרה של זהר שביט,
 שהייתה שותפה בהכנת מאמר זה,
 ואלמלא יוזמתה, רוחב ידיעותיה ותובנותיה
 לא היה המאמר בא לעולם.

חוזי מתרגמים כצוהר למעמדם: ספריית פועלים בשנות הארבעים כמקרה מבחן

רינה גפן, זהר שביט (ז"ל) ורחל ויסברוד

תקציר

בתקופת היישוב ייחסו בתי ההוצאה לאור בארץ-ישראל חשיבות רבה לספרות מתורגמת כדרך לכונן תרבות וספרות בעברית, ודמויות בולטות בתרבות עסקו בתרגום, ביניהן סופרים ומשוררים ידועים. עם זאת כמעט לא ידוע דבר על תנאי העבודה של המתרגמים ועל זכויותיהם. בעקבות גילוי חוזים שחתמה ספריית פועלים עם מתרגמיה בשנות הארבעים של המאה העשרים בחרנו להתמקד בהם ולהסיק מהם מסקנות על מעמד המתרגמים בהוצאה – תנאי עבודתם, שכרם וזכויותיהם. מקורות נוספים המגבים ומשלימים את המידע העולה מהחוזים הם מכתביו של אברהם שלונסקי, שעבד באותן שנים כמתרגם, כמחבר וגם כעורך ספרות בספריית פועלים, לדוד הנגבי, העורך הראשי של בית ההוצאה, ועיתונות מאותן שנים השופכת אור נוסף על מצבם של המתרגמים באותה תקופה. ממקורות אלה מצטיירת תמונה ראשונית של המתרחש מאחורי הקלעים של מו"ל מרכזי, ומתבררים הפערים בין החשיבות שיוחסה לתרגום ובין מציאות החיים של המתרגמים, שנאבקו על שכרם ועל מעמדם.

מילות מפתח: תרגום, מתרגמים, ספריית פועלים, חוזי מתרגמים, אברהם שלונסקי, דוד הנגבי

ראיונות עם חוקרות וחוקרים ישראלים

מדור זה יציג לקוראי כתב העת ראיונות עם חוקרים ישראלים מובילים בתחומי המחקר שכתב העת מתמקד בהם. המדור ישרטט את מגוון הנושאים שהעסיקו את החוקרים האלה, את הפרויקטים היישומיים שהם פיתחו והובילו ואת הקשר בין עבודתם המחקרית לזהותם האישית והמקצועית.

ריאיון עם פרופ' עירית קופפרברג (מראיינת: רמה מנור)

פרופ' עירית קופפרברג פרופסור (אמריטה) בתחום הבלשנות וחקר השיח במרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט; ערכה את כתב העת "עיונים בשפה וחברה" מ-2013 עד 2025. מחקרה, ספריה, הגליונות המיוחדים שהפיקה ומאמריה מתמקדים בחקר שיח אינטראקטיבי רב-מודלי וחד-מודלי דבור, טלפוני ומקוון במקום העבודה. במחקרה היא שמה דגש בזיהוי מורכבות בשיח מצוקה, בתרומת שילוב שיטות ניתוח להבנת המורכבות ובחקר הקשר בין שפה פיגורטיבית לנרטיב. המחקר מבליט את תפקידם של "קשרים" ו"צבירים" פיגורטיביים שבאמצעותם המשתתפים בשיח מְמַצבים את זהותם באינטראקציה או מְמוצבים על ידי משתתפים אחרים ואת הזיקה בין הפורמט הנרטיבי למבנים פיגורטיביים מארגנים.

ד"ר רמה מנור היא מרצה בכירה בחוג ללשון עברית במכללה האקדמית בית ברל וראשת החוג ללשון ולספרות עברית במכון האקדמי הערבי במכללה; מלמדת גם ביחידה להכשרת מורים בבית ספר לחינוך ע"ש שלמה (סימור) פוקס באוניברסיטה העברית בירושלים. היא חוקרת ומפרסמת מאמרים בתחום העברית החדשה: חקר השיח, תחביר וסגנון ובתחום הוראת העברית כשפה שנייה בחברה הערבית. רמה עורכת את מדור סקירת הספרים בכתב העת "עיונים בשפה וחברה".

תקצירים באנגלית – Abstracts**“Integrative pluralism”: Integrating qualitative discourse analytic methods in the analysis of complex digital interactions**

Irit Kupferberg and Reut Chen Gamliel

Current qualitative studies foreground the contribution of written interactive digital discourse for the understanding of social, psychological, and cultural dimensions of human communication. In the absence of body language, facial expressions and prosody providing researchers with crucial information about participants' identity and their interactive actions, the researchers can avail themselves of Integrative Pluralism. This methodological principle allows them to use more than one qualitative research method in the quest for meaning in complex digital interactions. The article focuses on the definition, illustration and evaluation of this principle.

Keywords: Discourse analysis, integrating qualitative methods, written digital interaction, sequence analysis, figurative language

Protest signs during the judicial reform and the Swords of Iron War and their relationship to political polarization in Israel

Sigal Ben-Rafael Galanti and Avi Gvura

This article examines the relationship between populist discourse and center-left protest rhetoric through a linguistic landscape analysis of protest signs from two pivotal events in Israel: the struggle against the judicial reform promoted by Netanyahu's sixth government in 2023 and the protests during the Swords of Iron War. Based on dozens of signs photographed at demonstrations, the study applies qualitative thematic analysis to textual slogans, typography, color, and visual symbolism. The findings reveal recurring themes during both protest waves, such as the defense of democracy, anti-corruption messages, national symbolism, demands for government accountability, calls to end the war, and demands to return the hostages. Although the signs express legitimate democratic dissent, they also display dichotomous rhetorical patterns

associated with populist style, especially sharp us-versus-them distinctions and the delegitimization of political leadership. The study argues that these patterns reflect and may reinforce broader political polarization in contemporary Israel across social discourse.

Keywords: New Populist Discourse, Polarization, Linguistic Landscape, Protest, Protest Signs

Before and after the catastrophe: Semantic fields in naming choice rationales after the War of October 7th 2023

Oshri Zighelboim

Changes in personal naming patterns in a society reflect its socio-cultural shifts. The war of October 7th 2023 was a crisis with far-reaching implications for Israeli society, hence it is assumed that it would impact naming choices for newborns. The study assumes that analyzing semantic fields reveals social perceptions and changes among speaker communities at a given time. It comprises content analysis of 96 Instagram posts explaining rationales for choosing newborn names in 2020–2024. Findings reveal changes in semantic fields emerging from parents' rationales for choosing names in Israel before and after the October 7th war. On a deeper level, this change indicates a transition from global identification and integrative identification to a more separatist Israeli national identity. The study's importance lies in its ability to highlight changes following the October 7th war and examine its profound effects on parental identities, as reflected in their newborn naming rationales.

Key words: personal names, semantic fields, identities, October 7th war

“Maybe the Knesset should move to Dubai”: Recommendations in the Hebrew construction of “Maybe + Future Verb” in comments on politicians’ Facebook posts

Hagar Raphael and Pnina Shukrun-Nagar

The paper examines the pragmatic functions of the Hebrew construction “*maybe*” (*ulay*) + *second-person future verb* when used to express recommendations in comments on politicians’ Facebook posts in 2020–2021. Although recommendations are fundamentally intended to benefit the recipient, they are perceived as threatening to their image, and past studies have shown that, while “maybe” may diminish this threat, in some cases it actually intensifies it. It is argued that recommendations directed at commenters from the speaker’s own political camp tend to be moderate and conciliatory, and in those cases, which are quite rare in our corpus, “maybe” is used as a mollifying strategy. In contrast, when directed at commenters from the opposing camp or at politicians of any ideological position, recommendations tend to be critical and sarcastic, and “maybe” is used to intensify the challenge. It is also argued that when the recommendation is ironic, the challenge effect of “maybe” is particularly strong.

Keywords: recommendation, “maybe”, Facebook, mitigation, challenge, irony

Illustrations as translation: Bialik’s poems for children as a test case

Rachel Weissbrod and Ayelet Kohn

The purpose of this paper is to examine, in the framework of Translation Studies, how Bialik’s poems for children were illustrated during his lifetime and up until today. Our starting point, in line with Roman Jakobson, is the acknowledgement of intersemiotic transfer as a form of translation. We discuss five poems that were once a model for Hebrew children’s poetry and, having entered the canon, have been repeatedly illustrated: “The Horse,” “The Swing,” “The Bird’s Nest,” “Two Girls,” and “The Flower Pot.” The early illustrations, created during Bialik’s lifetime by Tom Seidmann-Freud and Nahum Gutman, are compared with the illustrations by Ora Eitan, Alona Frankel, and Batia Kolton - contemporary artists who are not obligated to Bialik’s sense of mission and the instructions he used to give to illustrators. The focus is on the

relationship between the local and the universal, and the artistic worldview of the various illustrators.

Keywords: Interpretation, Meaning production, Metonymy, Bialik's poems for Children, Illustrations

Translators' contracts as a window to their status: *Sifriat Poalim* in the 1940s as a case study

Rina Gefen, Zohar Shavit and Rachel Weissbrod

During the *Yishuv* period, publishing houses in Eretz Israel placed great importance on translated literature as a means of building Hebrew culture. Prominent cultural figures, including leading authors, were actively engaged in translation. Yet little is known about translators' working conditions, remuneration, and rights. The discovery of contracts signed by Sifriat Poalim with its translators in the 1940s sheds new light on these issues. Additional sources include correspondence between Avraham Shlonsky -who at the time worked as a translator, author, and literary editor at Sifriat Poalim - and David Hanegbi, the editor-in-chief, as well as contemporary newspaper articles. Together, these materials provide a preliminary glimpse into the inner workings of a major publishing house, revealing a striking gap between the high cultural value attributed to translation and the translators' lived reality, marked by struggles over payment and professional recognition.

Keywords: Translation, Translators, Sifriat Poalim, Translators' contracts, Avraham Shlonsky, David Hanegbi